

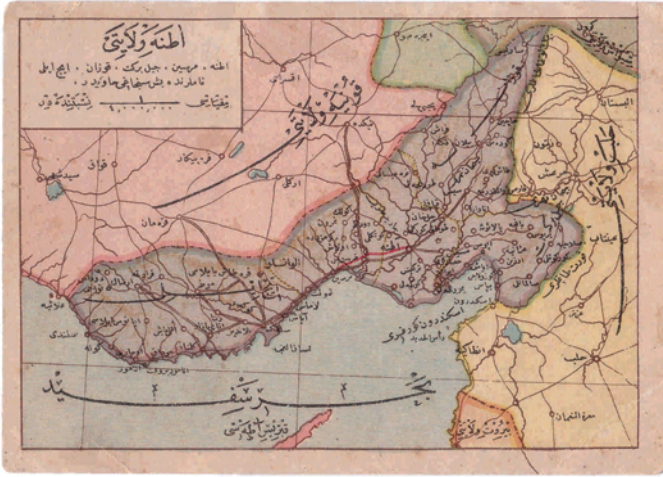

KİLİKYA PULLARI

Mahir ÖZELTÜRKAY*

KİLİKYA

Türkler tarafından Çukurova olarak bilinen Adana vilayeti, tarihte KİLİKYA olarak bilinmektedir. Adana vilayetine bağlı sancaklar; Adana (merkez), Cebel-i Bereket, İcil (Silifke), Sis (Kozan) ve Mersin'dir. (Resim: 1)

Resim 1: Osmanlı dönemi
ADANA Vilayeti'ni gösteren
kartpostal

30 Ekim 1918 tarihinde Osmanlı Devleti ile İtilaf Devletleri arasında imzalanan Mondros Mütarekesi ile İngilizler ve Fransızlar, Mütareke'nin yedinci maddesine dayanarak, 11 Aralık 1918'de Dört Yol'u, 17 Aralık 1918'de Mersin'i, 19 Aralık 1918'de Tarsus'u ve 21 Aralık 1918'de de Adana'yı işgal etmişlerdir.

POSTAL HİZMETLERİ

İşgal kuvvetleri Kilikya'nın önemli sancak ve kazalarına girdiklerinde derhal Osmanlı Postahaneleri'ni de devralmışlardı. Artık bölge'nin Osmanlı yönetiminde değil, İngiliz-Fransız işgalinde olduğunun işareti olarak posta'da sansür'de gerekli idi. Politik risk olabilecekler dışında posta çalışanları görevlerinde kaldılar.

Eldeki Osmanlı pulları ihtiyacı mükemmel olarak karşılayacaktı. Mevcut pullarda yerel para birimi olan “para” ve “piastres (kuruş)” olduğundan, gereken tarife bu pullar ile uygulanabilirdi. İşgalin ilk ayında, posta için mevcut Osmanlı pullarının aynen kullanılabileceğine inanılıyordu. Derhal bölgede mevcut Osmanlı pul ve antiye stoğu, elbasması sürşarj yapılmak üzere eyalet merkezi Adana’ya getirilmesi emredildi.

1.1.1919 tarihinden başlayarak, ilk önce İngiliz **E.E.F. (Egyptian Expeditionary Forces)** pulları kullanılmıştır. En sonunda, İngiliz ve Fransız yönetimleri tarafından basılan özel işgal pulları ile değiştirilmiştir. Yeni pullarla birlikte, 28.2.1919 tarihine kadar tedavülde kalan E.E.F. pullarının satışta durduruldu. 1.Mart. 1919’dan 1.Aralık.1921 tarihine kadar **“Cilicia”, “T.E.O. (Territoire Occupé Par Ennemi)”** ve **“O.M.F. (Occupé par les Militaries Forces)”** askeri sürşarjları yapılan Osmanlı imparatorluğu ve Fransa pulları kullanılmıştır. Bu pulların kullanım süreleri aşağıdaki gibidir;

- 1.1.1919 - 28.2.1919 ve Eylül 1919 - Aralık 1919 **İngiliz “E.E.F. (Egyptian Expeditionary Forces)”** pulları,
- 1.3.1919 - 22.5.1919 **“Cilicie”** sürşarjlı Osmanlı pulları,
- 23.5.1919 - 19.3.1920 **“T.E.O. (Territoire Occupé Par Ennemi)”** sürşarjlı Osmanlı pulları,
- 12.3.1920 - 1.12.1921 **“O.M.F. (Occupé par les Militaries Forces)”** **“Cilicie”** sürşarjlı Fransız pulları,

KULLANILAN SÜRŞARJ TİPLERİ

TİP 1: BÜYÜK “CILICIE” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj aşağıdaki Osmanlı pulları ve Antiye’leri üzerine uygulanmıştır (Resim 2);

- 1914 İstanbul Manzaranlı Posta Pulları,
(ISF: 461, 462, 464, 469 – MICHEL:229, 230, 232, 237)
- 1914 Takse Pulları, (ISF: 483, 484, 485, 486 – MICHEL: P43, P44, P45, P46)
- 1914 Zarf Antiyeler, (ISF: AN118, AN120)
- 1914 Gazete Bantı, (ISF: AN134, AN135)
- 1915 Ay ve Altı Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları,
(ISF: 506, 550, 575, 576, 580 – MICHEL: 270, 306, 320, 338, 339, 344)
- 1916 Ay ve Beş Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları,
(ISF: 586, 595, 598, 618 – MICHEL: 362, 369, 371, 397)
- 1916 Şehir Postası’nın 50. Yılı Hatıra Pulları,
(ISF: 702, 704, 705, 706 – MICHEL: 353, 355, 356, 357)

- 1916 Sultan Reşad Portreli Posta Pulları, (ISF: 715, 716 – MICHEL: 481, 482)
- 1917 25k. Posta Pulu, (ISF: 719, MICHEL: 480)
- 1917 5k./2p Sürşarjlı Posta Pulu, (ISF: 870, MICHEL: 627)
- 1917-18 Viyana Posta Pulları, (ISF: 882, 884, 885 – MICHEL: 631, 633, 634)
- 1919 Mütareke Sürşarjlı Hatıra Pulları,
(ISF: 894, 896, 897 – MICHEL: 645, 646, 648)

Bu tip sürşarjlı pullar 1 Mart 1919 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır.

TİP 2: KÜÇÜK “CİLİCİE” SÜRŞARJ Bu tip sürşarj aşağıdaki Osmanlı pulları ve Antiye’leri üzerine uygulanmıştır (Resim 3);

- 1914 İstanbul Manzaralı Posta Pulları, (ISF: 461, 462 - MICHEL:229, 230) - 1914 Takse Pulları, (ISF: 483, 484, 485, 486 – MICHEL: P43, P44, P45, P46) - 1914 Zarf Antiyeler, (ISF: AN118, AN120) - 1915 Ay ve Altı Yıldız Sürşarjlı Zarf Antiye, (ISF: AN136)
- 1915 Ay ve Altı Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları,
(ISF: 506, 556, 575 – MICHEL: 270, 320, 338)
- 1916 Ay ve Beş Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları,
(ISF: 586, 597, 601, 618 – MICHEL: 362, 370, 375, 397)
- 1916 Ay ve Beş Yıldız Sürşarjlı Zarf Antiye, (ISF: AN149)
- 1916 Şehir Postası’nın 50. Yılı Hatıra Pulları,
(ISF: 704, 705, 706 – MICHEL: 355, 356, 357)
- 1916 Antiyeler, (ISF: AN151, AN152)
- 1917 5k./2p Sürşarjlı Posta Pulu, (ISF: 870, MICHEL: 627)

Bu tip sürşarjlı pullar 1 Nisan 1919 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır.

TİP 3: EL YAZISI “CİLİCİE” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj aşağıdaki Osmanlı pulları ve Antiye’leri üzerine uygulanmıştır (Resim 4);

- 1914 İstanbul Manzaralı Posta Pulları, (ISF: 461, 462 - MICHEL:229, 230) - 1914 Takse Pulları, (ISF: 483, 484, 485, 486 – MICHEL: P43, P44, P45, P46) - 1914 Zarf Antiyeler, (ISF: AN118, AN120) - 1914 Gazete Bantı, (ISF: AN135) - 1915 Ay ve Altı Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları, (ISF: 506, 554, 556, 575 – MICHEL: 270, 318, 320, 338)
- 1916 Ay ve Beş Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları,
(ISF: 586, 595, 597, 599, 618, 622 – MICHEL: 362, 369, 370, 373, 397, 401)
- 1916 Ay ve Beş Yıldız Sürşarjlı Zarf Antiye, (ISF: AN149)
- 1916 Şehir Postası’nın 50. Yılı Hatıra Pulları,
(ISF: 704, 705, 706 – MICHEL: 355, 356, 357)
- 1916 Antiye, (ISF: AN152)
- 1916 Sultan Reşad Portreli Posta Pulları, (ISF: 717 – MICHEL: 483)

- 1917 5k./2p Sürşarjlı Posta Pulu, (ISF: 870, MICHEL: 627)
- 1917 10p/20p Sürşarjlı Posta Pulu, (ISF: 871, MICHEL: 626)
- 1917-18 Viyana Posta Pulları, (ISF: 881, 884 – MICHEL: 630, 633)
- 1919 5k./2p Sürşarjlı Posta Pulu, (ISF: 903 – MICHEL: 639)

Bu tip sürşarjlı pullar 1. Mayıs.1919 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır.

TİP 4: EL YAZISI “T.E.O. Cilicie” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj aşağıdaki Osmanlı pulu üzerine uygulanmıştır (Resim 5);

- 1917-18 Viyana Posta Pulları, (ISF: 882 – MICHEL: 631)

Bu tip sürşarjlı pullar 17 Mayıs 1919 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır.

TİP 5: “T.E.O. Cilicie” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj aşağıdaki Osmanlı pulları üzerine uygulanmıştır (Resim 6);

- 1914 İstanbul Manzaralı Posta Pulları, (ISF: 467 – MICHEL: 235)
- 1915 Ay ve Altı Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları, (ISF: 550, 575 – MICHEL: 306, 338)
- 1916 Ay ve Beş Yıldız Sürşarjlı Posta Pulları,
(ISF: 584, 597, 605, 618 – MICHEL: 358, 370, 379, 397)
- 1916 Şehir Postası'nın 50. Yılı Hatıra Pulları,
(ISF: 702, 704, 705 – MICHEL: 353, 355, 356)
- 1917 25k. Posta Pulu, (ISF: 719, MICHEL: 480)
- 1916 Sultan Reşad Portreli Posta Pulları, (ISF: 717 – MICHEL: 483)
- 1917 Evlad-ı Şüheda Vergisi Pulu 1917, (ISF: 718 – MICHEL: 484)
- 1917-18 Viyana Posta Pulları,
(ISF: 881, 882, 883, 886, 887 – MICHEL: 630, 631, 632, 635, 636)
- 1917 5k./2p Sürşarjlı Posta Pulu, (ISF: 870, MICHEL: 627)
- 1919 5k./2p Sürşarjlı Posta Pulu, (ISF: 903 – MICHEL: 639)

Bu tip sürşarjlı pullar 17. Mayıs.1919 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır.

TİP 6: “T.E.O.” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj, Fransız Levant “1902 Mouchon” pulu üzerine 20p. olarak uygulanmış ve 1920 yılı başında tedavüle çıkarılmıştır. (Resim 8)

TİP 7: “OCCUPATION MILITAIRE FRANCAISE” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj, Osmanlı fiskal pulu üzerine “70 paras” ve “3 piastres” olarak iki tip olarak uygulanmış, ve 1920 Şubatı'nın ilk haftasında tedavüle çıkarılmıştır. (Resim 7).

TİP 8: İNCE “O.M.F. Cilicie” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj aşağıdaki Fransız pulları üzerine uygulanmıştır (Resim 9, 10, 11);

1902-06 Fransız “Blanc & Semeuse” pulları üzerine;

- **“O.M.F. Cilicie 5 PARAS”**
- **“O.M.F. Cilicie 10 PARAS”**
- **“O.M.F. Cilicie 20 PARAS”**
- **“O.M.F. Cilicie 1 PIASTRES”**
- **“O.M.F. Cilicie 2 PIASTRES”**

1900 Fransız “Merson” pulları üzerine;

- **“O.M.F. Cilicie 5 PIASTRES”**
- **“O.M.F. Cilicie 10 PIASTRES”**
- **“O.M.F. Cilicie 50 PIASTRES”**
- **“O.M.F. Cilicie 100 PIASTRES”**

Bu tip sürşarjlı pullar 1920 Mart ayı içerisinde tedavüle çıkarılmıştır.

“SAND. EST” SÜRŞARJ

Bu sürşarj (“Sand. Est” (Sandjak de l’Est)) bölgenin doğu kısmında (Antep ve Maraş) kullanılmak üzere hazırlanmış ancak hiçbir zaman bölgeye gönderilmemiştir. Bu pulların filateli dışında kullanımına rastlanmamıştır. Bu tip sürşarj aşağıdaki Fransız pulları üzerine uygulanmıştır (Resim 12);

1902-06 Fransız “Blanc & Semeuse” pulları üzerine;

- **“SAND. EST 5 PARAS”**
- **“SAND. EST 10 PARAS”**
- **“SAND. EST 20 PARAS”**
- **“SAND. EST 1 PIASTRES”**

1900 Fransız “Merson” pulları üzerine;

- **“SAND. EST 1 PIASTRES”**
- **“SAND. EST 2 PIASTRES”**
- **“SAND. EST 5 PIASTRES”**
- **“SAND. EST 20 PIASTRES”**

Bu tip sürşarjlı pullar 1920 Mart ayı içerisinde tedavüle çıkarılmış, ancak postada kullanılmamıştır. Sadece filatelik amaçla satışı yapılmıştır.

TİP 9: KALIN “O.M.F. Cilicie” SÜRŞARJ

Bu tip sürşarj aşağıdaki Fransız pulları üzerine uygulanmıştır (Resim 9, 10, 11);

1902-06 Fransız “Blanc & Semeuse” pulları üzerine;

- “O.M.F. Cilicie 5 PARAS”
- “O.M.F. Cilicie 10 PARAS”
- “O.M.F. Cilicie 20 PARAS”
- “O.M.F. Cilicie 1 PIASTRES”
- “O.M.F. Cilicie 2 PIASTRES”

1900 Fransız “Merson” pulları üzerine;

- “O.M.F. Cilicie 1 PIASTRES”
- “O.M.F. Cilicie 2 PIASTRES”
- “O.M.F. Cilicie 5 PIASTRES”
- “O.M.F. Cilicie 10 PIASTRES”
- “O.M.F. Cilicie 50 PIASTRES”
- “O.M.F. Cilicie 100 PIASTRES”

Bu tip sürşarjlı pullar 1920 Mart ayı içerisinde tedavüle çıkarılmıştır.

Resim 2: Askeri Vali Albay Bremond'un Fransız uçak filosunu ziyareti

“POSTE PAR AVION” SÜRŞARJ

15 Temmuz 1920’de, tartışmaya açık, bir çift hava postası sürşarjlı pul ortaya çıktı. Bir kaç ay sonra bu sözde resmi hava postası pullarını, daha tartışmalı dört pul takip etti. Bu konudaki makaleler, söz konusu pulların gerçek varlığı konusunda yeterince açık değildir. Mevcut makalelerden çıkabilecek sonuç, o dönemde bölgedeki durum nedeniyle hiç bir zaman gerçekleşmeyen, Adana ve Halep arasında düzenlenecek bir uçuş için reklam amaçlı hazırlanmış olabileceğidir. Eğer bu sürşarj gerçekten uygulandı ise, yada orijinal olarak uygulama amacıyla hazırlandı ise, doğrudan uçuş zarflarına yapıştırılan pullara uygulanmış olmalıdır. (Resim 13)

İlk iki valör, 1920-21 emisyonu kalın **“O.M.F. Cilicie”** sürşarjlı pullar üzerine uygulanmıştır.

1902-06 Fransız “Blanc & Semeuse” pulları üzerine;

- **“O.M.F. Cilicie 2 PIASTRES”**

1900 Fransız “Merson” pulları üzerine;

- **“O.M.F. Cilicie 5 PIASTRES”**

Daha sonra 1920 emisyonu ince **“O.M.F. Cilicie”** sürşarjlı dört valör üzerine uygulanmıştır.

1902-06 Fransız “Blanc & Semeuse” pulları üzerine;

- **“O.M.F. Cilicie 2 PIASTRES”**

1900 Fransız “Merson” pulları üzerine;

- **“O.M.F. Cilicie 5 PIASTRES”**

- **“O.M.F. Cilicie 10 PIASTRES”**

- **“O.M.F. Cilicie 50 PIASTRES”**

Resim 3: Büyük **“CILICIE”** sürşarj, Erör, Çift Sürşarj

CILICIE

CILICIE

Resim 4: Küçük **“CILICIE”** sürşarj, Erör Sürşarj Ranverse

Cilicie

Resim 5: Elyazısı "Cilicia" Sürşarj

T.E.O. Cilicie

Resim 6: Elyazısı "T.E.O. Cilicia" sürşarj, Erör Çift Sürşarj

T. E. O.

Cilicie

Resim 7: "T.E.O. Cilicia" sürşarj

MILITAIRE
PARAS
70
OCCUPATION

MILITAIRE
PIASTRES
3 1/2
OCCUPATION

T. E. O.
20
PARAS

Resim 9: "T.E.O." Sürşarj

Resim 8: "OCCUPATION MILITAIRE FRANCAISE" Sürşarj, 70 para ve 3 1/2 kuruş ters sürşarj aynı pul üzerinde

O. M. F.
Cilicie
5 PARAS

O. M. F.
Cilicie
5
PIASTRES

Resim 10, 11, 12: İnce ve Kalın "O.M.F. Cilicie" Sürşarj

O. M. F.
Cilicie
SAND. EST
20 PARAS

O. M. F.
Cilicie
5
PIASTRES

Resim 13 : “SAND. EST” Sürşarj

Resim 14: “POSTE PAR AVION” Sürşarj

SANSÜR ÖRNEKLERİ

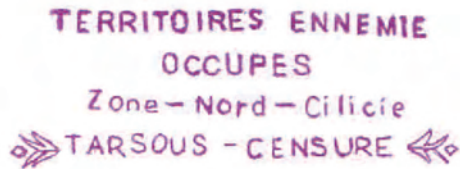
Resim 15: Adana

Resim 16: Mersin

Resim 17: Tarsus

Resim 18: Tarsus

Zarf 1:

21.9.1919, üç adet 2m. ve bir adet 3m. **"E.E.F."** pulu yapıştırılarak **"ADANA - 2"** damgası ile Lozan - İsviçre'ye postalanmış zarf. Sansür tarafından açılarak tekrar sansür etiketi yapıştırılmış. **"O.E.T. No:9 CENSORSHIP"** ve arka yüzde **"CONTROLE POSTAL - CILICIE"** sansür kaşesi mevcut.

Zarf 2:

18.6.1920, 1k. ve 20p.'lık iki adet tip 1 sürşarjlı Osmanlı pulu yapıştırılarak **"ADANA - 2"** damgası ile Lozan - İsviçre'ye postalanmış.

Zarf 3:

18.05.1920, 20p., 1k. tip 6, 20p., 2*1k. tip 9 sürşarjlı Fransız pulları, 1k. **tip 3** ve 1k. **tip 5** sürşarjlı Osmanlı pulları yapıştırılarak **"MERSINE - 2"** damgası ile Mersin'den Bern-İsviçre'ye taahhütlü gönderilmiş zarf, 3.6.1920 tarihli Brindisi transit ve 5.6.1920 tarihli Bern varış damgaları zarfın arka yüzünde.

Zarf 4:

20.5.1919, 20p. ve 1k.'luk **tip 3** sürşarjlı Osmanlı pulu yapıştırılarak **"ADANA - 2"** damgası ile Kahire - Mısır'a postalanmış zarf. **"CONTROLE POSTAL - CILICIE"** Kahire sivil sansür kaşeleri mevcut. Arka yüzde 1.6.1919 Adana transit ve 11.6.1919 Kahire varış kaşeleri mevcut.

Zarf 5:

31.5.1920, 2*70p. **tip 7** ve 5k. **tip 4** sürşarjlı Osmanlı pulu ile 2*10p. **tip 9** sürşarjlı Fransız pulu yapıştirılarak "MERSIN - 2" damgası ile Basel - İsviçre'ye taahhütlü olarak postalanmış zarf. Arka yüzde 19.6.1920 Napoli transit ve 23.6.1920 Basel varış kaşeleri mevcut.

Zarf 6:

30.5.1920, 2*70p. **tip 7** sürşarjlı Osmanlı pulu yapıştirılarak "MERSIN" damgası ile Beyrut - Suriye'ye postalanmış zarf. 10.6.1920 Beyrut varış kaşeli.

Zarf 7:

12.3.1920, 2*2k. **tip 8** sürşarjlı Fransız pulu, 5k. ve 10k. **tip 8** sürşarjlı Osmanlı pulları yapıştirılarak "MERSIN - 2" damgası ile Bern - İsviçre'ye taahhütlü olarak postalanmış zarf. Arka yüzde 6.4.1920 Bern varış kaşeli.

Zarf 8:

27.8.1919, 6*20p. **tip 4** sürşarjlı Osmanlı pullar yapıştirılarak "ADANA" damgası ile Lozan - İsviçre'ye postalanmış zarf. Sansür tarafından açılarak tekrar sansür etiketi yapıştirilmiş. "PASSED BY CENSOR NO:9" ve "CONTROLE POSTAL - CILICIE" sansür kaşesi mevcut.

Zarf 9:

13.12.1920, 10p., 3*1k. and 2*2k. **tip 9** sürşarjlı Fransız pulları, yapıştırılarak "ADANA - 2" damgası ile İstanbul'a taahhütlü olarak postalanmış zarf. Arka yüzde İstanbul varış kaşeli.

Zarf 10:

5.7.1921, beşli bant 2k. **tip 8** sürşarjlı Fransız pulları, yapıştırılarak "ADANA - 2" damgası ile Paris - Fransa'ya taahhütlü olarak postalanmış zarf. Arka yüzde Paris varış kaşeli.

Zarf 11:

10.12.1920, 4*10p., 2*20p. ve 5*1k. (on reverse) **tip 8** sürşarjlı Fransız pulları, yapıştırılarak "MERSIN - 2" damgası ile Bordeaux - Fransa'ya taahhütlü olarak postalanmış zarf. Arka yüzde Paris varış kaşeli.

Zarf 12:

14.10.1920, 6*5p. ve 4*10p. **tip 9** sürşarjlı Fransız pulları, yapıştırılarak "ADANA - 1" damgası ile İstanbul'a postalanmış kartpostal. Arka yüzde 1.11.1920 İstanbul varış kaşeli.

Zarf 13:

4.6.1919, **tip 2** sürşarjlı 1914, 20p. ilave pullu zarf antiye, 8*5p., **tip 4** sürşarjlı Osmanlı pulları yapıştırılarak **"TARSUS"** damgası ile Mersin'e postalanmış. Oval Tarsus sansür kaşeli.

Zarf 14:

3.8.1919, **tip 2** sürşarjlı 1916, 20p. ilave pullu antiye, 20p., **tip 3** sürşarjlı Osmanlı pulu yapıştırılarak **"TARSUS"** damgası ile Adana'ya postalanmış. Tarsus sansür kaşeli.

Zarf 15:

4.5.1920, **tip 3** sürşarjlı 1914, 20p. ilave pullu zarf antiye, 10p. ve 20p., **tip 4** sürşarjlı Osmanlı, 10p., 20p. ve 5k. **tip 9** sürşarjlı Fransız pulları yapıştırılarak, **"MERSİN - 2"** damgası ile Bern - İsviçre'ye sigortalı ve taahhütlü postalanmış.

* MAHİR ÖZELTÜRKAY CV

1959 yılında Adana'da doğdu. ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği bölümü mezunu. 40 yılı aşkın süredir koleksiyon yapıyor. Yurt içinde, İstanbul 2007 Milli Pul Sergisinde Açık Sınıfta Büyük Vermey, Ankara 2008 Milli Pul Sergisinde Açık Sınıfta Altın, Posta Tarihi Sınıfında Altın, İzmir 2009 Milli Pul Sergisinde Posta Tarihi Sınıfında Büyük Altın, Kartpostal Sınıfında Platin madalya aldı. Yurtdışında, Roma 2009, Londra 2010, Lizbon 2010 ve INDIPEX 2011 sergilerinde Posta Tarihi sınıfında Altın madalya aldı.

Ankara 2008 de Sergi Genel Komiseri, İstanbul 2010 Medeniyetler İttifakı Sergisinde Organizasyon Komitesi Genel Sekreter Yardımcısı ve Konya 2011 Sergisinde sergi Genel Komiseri görevlerini yaptı.

Çankaya Filatelik Araştırmalar Derneği üyesi.

